

NÄKÖALA

TŠEKKIIN

Suomi–Tšekki-seura ry:n julkaisu

2/2007

SUOMI-TŠEKKI- SEURA RY

Rapakivenkuja 3, 00710 HELSINKI

Puh. ja fax: (09) 389 5339, 050-562 2536

Kotisivut:

www.suomi-tsekki-seura.fi

Sähköposti:

info@suomi-tsekki-seura.fi

Seuran tilinumero:

Nordea 132330-109472

Jäsenmaksut v. 2007 17 euroa;

v. 2008 20 euroa

NÄKÖALA TŠEKKIIN

Näköala Tšekkiin on Suomi-Tšekki-seura ry:n virallinen jäsenlehti. Lehti ilmestyy 1-2 kertaa vuodessa ja se postitetaan kaikille seuran jäsenille ja yhteistyökumppaneille.

Julkaisija: Suomi-Tšekki-seura ry

Vastaava toimittaja:

Jari Aula

jari.aula@yle.fi

Lehden toimituskunta:

Jari Aula, Heikki Larmola, Satu Pitkänen ja Sirpa Seppälä

Lehteen kirjoittaneet vastaavat kaikki omista kirjoituksistaan.

Etukannen kuva: Silmiä hivelevä yksityiskohta Liberecistä.

Takakannen kuvat: Vanhojen Bugattien kilvanajon startti Zbraslavin keskusaukiolta; Valkoisten kladrubynhevosten muodostama kuusivaljakko kansallissiittolan pihamaalla.

Tšekin tasavalta on avustanut tämän lehden tekemistä.

Kannen kuvat: Satu Pitkänen

ISSN: 1459-420X

Painopaikka: Näkövammaisten keskusliitto ry:n kirjapaino, Helsinki 2007

SISÄLLYS:

Puheenjohtajan palsta

Blanka Lemmetyinen s. 1

Jaroslav Hašekin jalanjäljillä Lipnicessä

Jari Aula s. 2

Suomi-Tšekki-seuran jäsenmatka syyskuussa

Pentti Hannikainen..... s. 4

Tonttujen joulupolka on tšekkiläinen

Satu Pitkänen s. 8

Tšekin historian maagiset kahdeksikot

Heikki Larmola s. 10

Tule opiskelemaan tšekkiä!

Sirpa Seppälä s. 14

Parempi pyy pivossa – tšekkiolut maistuu!

Pasi Murtolahti s. 16

Kaarlensilta 650 vuotta

Toni Lemmetyinen *takalieve*

PRESIDENTTI KLAUS SAA UUDESTA

KANSALLISKIRJASTOSTA HARMAITA HIUKSIA

Presidentti **Václav Klausin** mukaan uudesta Kansalliskirjastosta käytävä keskustelu on epäreilua. *Mladá frontalle* taannoin kirjoittamassaan artikkelissa Klaus huomauttaa, että kirjastosta puhuttaessa sallitaan ”vain yhdenlaisia oikeiksi havaittuja totuuksia, jotka perustuvat epäpätevien ja asiaa ymmärtämättömien tahojen esittämiin arvioihin, ja joita olisi parempi olla kokonaan esittämättä julkisuudessa”.

Presidentti ei mielipiteestään lipsu edelleenkään. Nettisivuillaan hän kirjoittaa asiasta, eikä hyväksy tšekkiläissyntyisen brittiarkkitehdin **Jan Kaplickýn** voittaman Mustekalan rakentamista. Mustekala on jo pitkään hiertänyt presidentti Klausia, joka on keskustellut asiasta lukuisten ihmisten kanssa. Hän on törmännyt kuuleman mukaan pelkäänsä kielteisiin mielipiteisiin.

”Minusta herra Kaplickýn luomus on äärimmäisen raju, omaperäinen ja ylimielinen”, kirjoittaa Klaus *Týden*-lehdessä jo viime keväänä. Hän huomauttaa toki artikkelissaan, ettei varsinaisesti tunneta Kaplickýn arkkitehtuuria, eikä näin ollen pysty arvioimaan tätä arkkitehtina.

Lähde: mm. Týden-lehden nettisivut/ JA

Puheenjohtajan palsta

Hyvät lukijat!

Syyskausi on alkanut Suomi–Tšekki-seurassa vilkkaasti. Syyskuun alussa toteutui pitkään suunniteltu jäsenmatka Tšekin tasavaltaan. Viikon matka, johon osallistui 11 seuran jäsentä, suuntautui ensin Krkonoševuoristoon, ja 3 viimeistä päivää ryhmä vietti Prahassa. Matkan mielenkiintoisesta ja monipuolisesta ohjelmasta vastasi kokenut Tšekin matkojen järjestäjä OK-matkat. Prahassa matkailajien ohjelmaan kuului myös tapaaminen Tšekin Pohjola-seuran (Severská společnost) edustajien kanssa. Tällä tavalla jatkettiin yhteistyötä Tšekissä toimivan Pohjoismaiden ystävyysseuran kanssa, jonka edustajat kävivät viime syksynä Helsingissä. Molempien ystävyysseurojen puheenjohtajat tapasivat myös epävirallisesti kesällä Helsingissä ja syksyllä Prahassa.

Tänä vuonna Suomi–Tšekki-seura on suunnitelmansa mukaisesti julkaissut kaksi lehtinumeroa, toinen ilmestyi kesän alussa ja toinen nyt vuoden lopulla. Lehden päätoimittajamme on aktiivisesti panostanut työhönsä, ja jäseniltä on saatu riittävästi materiaalia. Kiinnos-

tus tšekin kielen opiskelua kohtaan on jatkunut niin, että seura on voinut aloittaa syksyllä jatkokurssin, jossa on mukana seitsemän innostunutta opiskelijaa.

Seuran kotisivut ovat toimineet hyvin. Niiden kautta ilmoitetaan ajankohtaisista asioista ja annetaan vastauksia kysymyksiin keskustelupalstalla. Kotisivuja pyritään kehittämään edelleen, ja pitämään jäsenet sekä muut seurastamme kiinnostuneet ajan tasalla. Samoin aiomme lisätä sähköpostin käyttöä tiedottamisessa seuran toiminnasta. Siksi on toivottavaa, että mahdollisimman moni sähköpostin käyttäjä ilmoittaisi osoitteensa seuran toimistoon, mikäli ei ole vielä niin tehnyt.

Tšekin suurlähetystössä kulttuuriasioista, ja mm. ystävyysseurojen suhteista vastaava kulttuuriattašea **David Mašek** on lähtenyt Suomesta elokuun lopussa, ja hänen seuraajaksi on saapunut **Lubomír Bažant**. Suurlähetystö kutsui Suomi–Tšekki-seuran hallituksen pitämään syyskuun kokouksensa suurlähetystön tiloissa, joissa samalla uusi kulttuuriattašea

esittäytyi ja tutustui seuramme hallituksen jäseniin. Todettiin, että yhteistyö suurlähetystön ja Suomi–Tšekki-seuran välillä on ollut hyvä, ja sitä pyritään memminpuolisesti kehittämään jatkossakin. Kotisivujen kautta ja sähköpostitse ilmoitamme jäsenille jatkossakin kulttuuritapahtumista, joita Tšekin suurlähetystö järjestää, ja joihin seuran jäsenet ovat tervetulleita.

Ensi vuoden tammikuussa seura osallistuu jo perinteisesti Matkamessuille. Siellä seurallamme on aina ollut tärkeä rooli ystävämaamme mainostamisessa ja kaessamme esitteitä, vastatesamme kävijöiden kysymyksiin ja esitellessämme seuramme toimintaa. Erityisesti viime vuosina, jolloin Tšekin tasavalalla ei ole ollut messuilla omaa osastoa, on seuramme merkitys myös matkailualalla entisestään korostunut.

Toivotan Suomi–Tšekki-seuran jäsenille ja kaikille Tšekin ystäville hyvää loppuvuotta!

Blanka Lemmetyinen

Hašekin jalanjäljillä Lipninessä

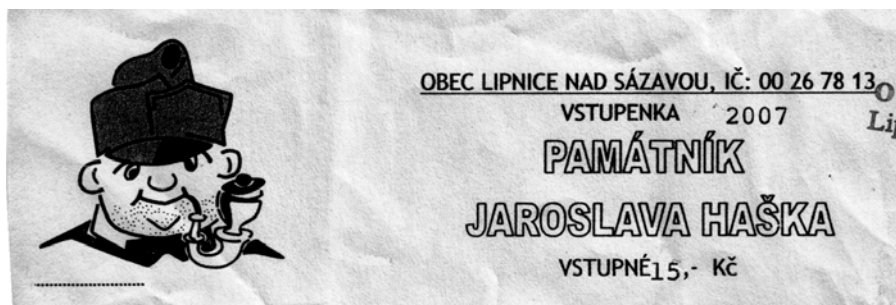
Viime elokuisella Tšekin-matkallani pääsin vihdoinkin tutustumaan kirjailija Jaroslav Hašekin kaupunkiin Lipnice nad Sázavouhun, jossa sijaitsevat Hašekin museon lisäksi hänen viimeinen leposijansa, ja ennen kaikkea U České koruny-niminen ravintola-pensionaatti, jossa kuuluisa kirjailija vietti viimeiset elinvuotensa. Tässä paikassa Hašek kirjoitti myös kuuluisinta teostaan ”Osudy dobrého vojáka Švejka” (Kunnon sotamies Švejin seikkailut). Kuuluisa rakennus näkyy heti pikku kaupunkiin johtavan päätien yläpäässä, ja edustalla pilkottaa jo heti ravintolan terassi.

Sisällä ystävälliset Hašekin jälkeläiset, jotka paikkaa ylläpitävät, osoittivat heti kirjailijan kantapaikan – vasemmassa kulmassa ravintolan sisäänkäynnistä katsottuna – eikä näin kuuluisassa paikassa voinut olla ottamatta kirjailijan kunniaksi paria tuopillista. Paikasta voi myös tilata huoneen itselleen, mutta sen suhteen on syytä olla ajoissa liikkeellä. Erityisesti huhti-toukokuun vaihteessa voi olla ruuhkaa, sillä tuolloin Lipnice täyttyy Hašekin syntymäpäivää juhlivista vieraista, jotka koontuvat pohdiskelemaan kirjai-

lijan teoksia jokavuotiseen tapah-
tumaan. Vieraspaiikkoja on kaik-
kiaan 26 – jopa sauna löytyy. Ra-
vintolasalin ja terrassin lisäksi ja-
loja juomia voi nautiskella myös
goottilaisessa kellarissa, johon
mahtuu 18 henkeä.

Etäämmällä U České korunys-
ta on Lipnicen hautausmaa, jon-
ka perällä muurin kupeessa on
Hašekin hauta. Hyvin lähellä edel-
lä mainitsemaani Hašek-ravinto-
laa on myös kirjailijan elämästä
kertova museo, jossa on näytillä
mm. valokuvia kirjailijan elämän
vaiheilta ja Hašekin käännettyjä
teoksia, myös suomen kielellä.
Lipnicen Hašek-tarjonnan kruu-
naa museon edustalla oleva kir-
jailijan pysti.

On Lipnicessä toki muutakin
nähtävää. Kaupunkiin on tehty
aivan sen reunamille kolmeen
eri paikkaan luonnon helmaan
triptyykki. Nimensä mukaisesti
kolmiosainen taideteos koostuu
totuuden suusta *La bocca della
verità*, totuuden korvasta ja kul-
taisista totuuden silmistä *Zlaté
oči*. Viime mainittu on teoksista
uusin, ja sen on tehnyt **Radomír
Dvořák**. Kolmion sisällä oleva
silmiä tuijottaa jyrkän kallion reu-
namalta suoraan veden pintaan.
Lipnicessä on ollut salakuunte-
luun liittyvää toimintaa, mikä on
innoittanut taitelijoita triptyykin
totuusaiheisiin.

Jari Aula

Suomi–Tšekki-seuran jäsenmatka 4.-11.9.2007

Hotelli Černá Boudan edessä. Hotelli sijaitsi 1260 m:n korkeudella, mistä olivat mahtavat näköalat.

Vuoren huipulla oli toinenkin suuri hotelli, joka odottaa kunnostajaansa. Toivotaan, että joku ehtii pelastamaan rakennuksen täydelliseltä tuholta.

Tiistai 4.9. Matka alkoi Helsingin lentoasemalta Czech Airline-sin lennolla Prahaan, josta jatkoimme oppaamme **Bohuna Seniuksen** mukana pikkubussilla n. 150 km:n päässä olevaan Janské Lázněn kylpyläkaupunkiin. Matka jatkui em. pikkubussilla kapeaa mutkittelevaa tietä ylös Černá Horan huipulla sijaitsevaan Černá Bouda -hotelliin. Oli jo myöhäinen ilta, ja kaikki matkalaiset vetäytyivät huoneisiinsa tarjotun iltaruokan jälkeen.

Keskiviikko 5.9. Aamupalan jälkeen joukkomme jakaantui kahdella toisten mennessä vuorelta alas kävellen. Toinen osa joukkoa käytti hyväkseen paikalla olevaa kabiinihissiä. Koska olin em. kävelyryhmässä, kerron asiasta muutaman sanan. Polku oli aluksi helpontuntuinen, mutta matkan edetessä jyrkkeni, ja muuttui vaikeakulkuseksi. Onneksi sillä kertaa ei satanut, koska polku olisi todennäköisesti muuttunut puroksi. Pääsimme kuitenkin onnellisesti alas. Matkalla näimme kauniita maisemia, ja söimme vadelmia ja mustikoita. Jälkimmäisiä oli todella runsaasti!

Läheinen Janské Lázněn kylpyläkaupunki tarjosi mainion läpileikkauksen paikallisesta rakennustavasta, joka on hyvin monipuolinen, ja suomalaisen silmään mielenkiintoinen. Paikalla oli kylpylöiden lisäksi mm. lastensairaala, jossa kuntoutetaan sairaita lapsia. Kylpylöiden sijainti paikalla perustuu geotermisiin lähteisiin, jotka on otettu käyttöön jo yli

sata vuotta aiemmin. Paikka sijaitsee varsin jyrkässä rinteessä, joten kaupungin korkeuserot ovat suuria.

Torstai 6.9. Kyseisenä päivänä oli matkamme kohteena Špindlerův Mlýnin talviurheilukaupunki. Matka tehtiin tutulla pikkubussilla. Matkalla kävimme Vrchlabín kaupungissa, jossa vierailimme luostarimuseossa. Museossa oli paljon mielenkiintoista katsottavaa. Perillä Špindlerův Mlýnin alueella satoi niin runsaasti, että se hättäsikin selvästi paikkoihin tutustumista ja valokuvien ottoa. Onneksi sadevarusteet olivat kaikilla kunnossa.

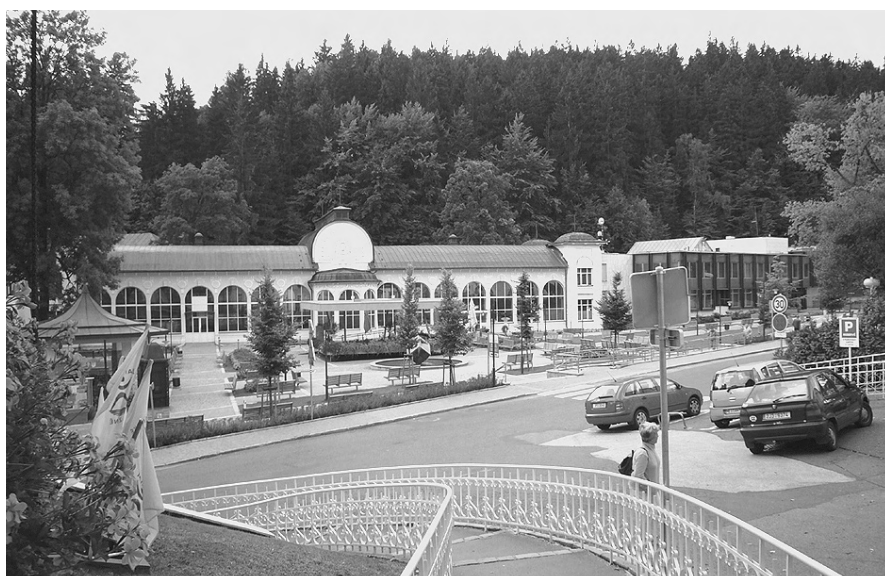
Perjantai 7.9. Kävimme mielenkiintoisella paikkakunnalla Pec pod Sněžkoun vuoristokylässä, josta mieleen on jäänyt erityisesti kyyti paikallisen kuljetusrittäjän kahden hevosen vetämillä kärriillä. Kaikki matkalaiset sopivat tähän kyytiin, ja matka oli todella elämys. Hevosmies oli mainio opas, joka kertoi paikan historiasta, minkä oppaamme Bohuna käänsi meille välittömästi, ja saimme matkallamme paljon lisätietoa paikasta. Lisäksi säästimme hevoskyydillä melkoisesti jalkojamme, jotka osalta meistä olivat jo uupuneet. Matka, jonka kärriillä teimme, oli varsin pitkä. Perillä oli kappeli, jossa oli kuvia läheisestä kylästä, joka oli tuhoutunut 1800-luvun lopulla maanvyörymän seurauksena. Kylää ei enää ole - vain yksi talo on säästynyt. Tarkoituksenamme oli ruokaila Sněžka-vuoren huipulla, mutta kovan tuulen takia hissi ei ollut toiminnassa, ja näin ollen ruokailimme alhaalla kylässä.

Matkalaiset rajakyltillä.

Näkymä Janské Lázněstä, etualalla on katoksessa terveyslähde.

Näkymä Janské Lázněn keskustasta.

Näkymä hevosretkeltä.

Hevosmies hevosineen.

Joukkoamme Janské Lázněssa.

Sähköä varten vesi on padottu jo aikoja sitten.

Lauantaina 8.9. oli aika aloittaa matkan toinen osuus. Aloitimme paluumatkan Prahaan, edelleen samaisella pikkubussilla. Majoitimme hotelli Tristariin, minkä jälkeen kaikki lähtivät tahoilleen kaupunkia katsomaan. Useimmat tietävät, että Prahassa nähtävyyksiä riittää. Kyllä niitä tuli katsottuakin, ja kameran muistikorttiin tuli aineistoa kotona katsottavaksi.

Sunnuntai 9.9. Tutustuimme Prahaan edelleen Bohuna Se-
6

niuksen johdolla. Lounaan jälkeen sanoimme hyvästit erinomaiselle oppaallemme, ja jatkoimme omatoimisesti kaupungin nähtävyyksien katselua. Iltapäivällä oli paikallisen Pohjo-la-seuran Suomi-osaston tapaa-minen, jossa tapasimme seuran jäseniä. Tapaaminen oli hyvin miellyttävä ja ilmapiiri sydämel-linen.

Maanantai 10.9. Jatkoimme kaupungin nähtävyyksien kat-selua.

Tiistai 11.9. Paluumatka Helsin-kiin alkoi heti aamulla.

Lopuksi voin todeta matkan ol-leen antoisa ja hyvin järjestetty. Sää ei ollut erityisen hyvät matkan aikana, mutta se ei pa-hemmin haitannut. Vuorilla sa-taa usein, eikä aina ole lämmin, vaikka etelässä oltiinkin. Tästä lämpimät kiitokset matkaa jär-jestäneille henkilöille.

Pentti Hannikainen

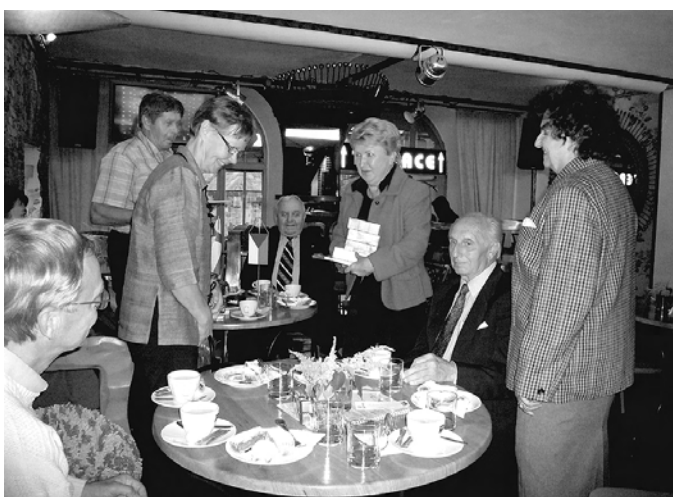
Näkymä Špindlerův Mlýnin alueelta.

Kaikki tosiaan sopivat kyytiin.

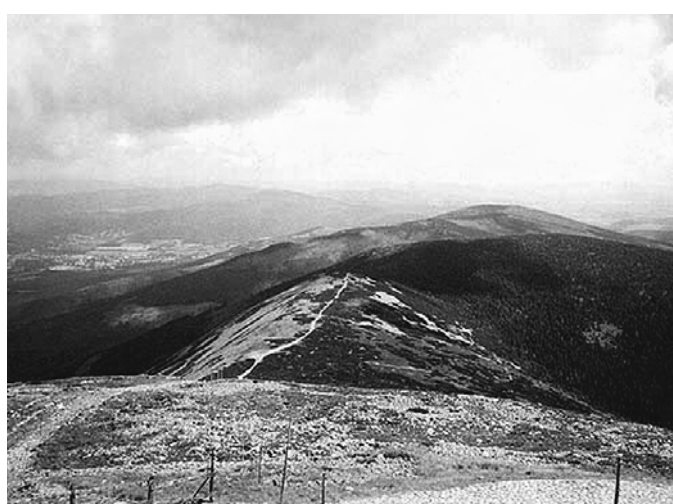
Kappeli, jossa on valokuvia kylän tuhosta.

Pohjola-seuran Suomi-osaston tapaaminen.

Seuralaisten retki suuntautui Pohjois-Tšekin Krkonoše-vuoristoon.

Tšekin korkein vuori Sněžka.

Vuosisadan tšekkihitti joulun ilona Suomessa

Suomessa joululauluna tunnettu ”Tonttujen joulupolka” valittiin Tšekissä vuosisadan kappaleeksi, ja sitä on kuunneltu niin toisen maailmansodan rintaman molemmin puolin kuin avaruudessaakin.

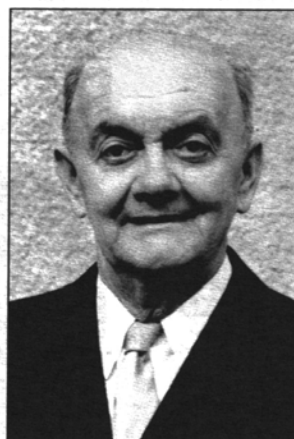
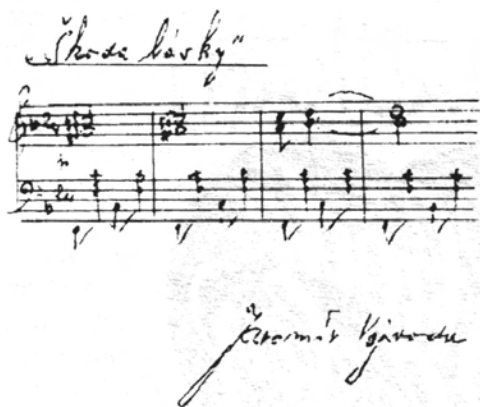
”Tonttujen joulupolka” on levytetty Suomessa ensimmäisen kerran **Reino Helismaan** sanoituksena vuonna 1961. Sen jälkeen levytyksiä on tehty vielä neljä, joista viimeisin vuonna 1998 Karva-kuonojen toimesta. Mutta jo vuonna 1939 **Arvi Tikkala** levytti **Jaromír Vejvodan** säveltämän *Škoda lásky* suomeksi nimellä ”Hei hei mukaan jokainen”.

- *Škoda lásky* (Rakkauden harmi) on levytetty ainakin kolmelakymmenellä kielellä, kertoo **Josef Vejvoda**, säveltäjän poika ja itsekin muusikko, joka orkestereineen esittää isä-Vejvodan kappaleita. Myös Josef Vejvoda on säveltänyt monia polkkia ja valsseja isänsä viitoittamalla tiellä. Suomessa Vejvodan sävellyksistä tunnetuin lienee ”Böömiläinen polka”, joka on levytetty viitisen-toista kertaa ja neljällä eri sanoituksella.

Lisäksi Yleisradion arkistosta löytyy vanhoja, todennäköisesti tšekkoslovakialaista alkuperää olevia savikiekkokoja, joilla on Vejvodan kappaleita.

Jaromír Vejvodan kaikkiaan 82 sävellyksestä tunnetuimmaksi on muodostunut *Škoda lásky*, jonka Vejvoda sävelsi vuonna 1927. Kappale esitettiin ensimmäisen kerran Prahan Modřanyn

kaupunginosassa, ja se tunnettiin ensin nimellä ”Modřanylainen polka”. Sanat sävelmä sai **Václav Zemanin** toimesta 1934. Samana vuonna laulu julkaistiin ensimmäisen kerran gramofonilevyllä – säveltäjälle julkaisusta maksettiin palkkioksi 150 korunaa.

Säveltäjä Zbraslavista

Jaromír Vejvoda syntyi 28. maaliskuuta 1902 Zbraslavissa Prahassa. Perhe omisti talon tuolaisen Zbraslavin kaupungin keskusaukiolla, ja talossa toimi jo vuosisadan vaihteessa ravintola. Jo viisitoistavuotiaana nuori Vejvoda liittyi isänsä orkesteriin, jonka repertuaari oli kuitenkin kapea. Niinpä nuori Vejvoda päättikin alkaa itse säveltää kappaleita, jotka soveltuisivat orkesterin soitettavaksi.

Laulu levisi nopeasti maailmalle. Niin **Glenn Miller** kuin **Billie Holidaykin** lauloivat englanniksi ”Beer Barrel Polkaksi” nimettyä kappaletta. Saksassa polka tunnetaan nimellä ”Rosamunde”, ja toisen maailmansodan loppupuolella liittoutuneiden joukot marsivat Länsi-Euroopan halki samaisen polkan tahdissa. Myöhemmin kappaletta on kuunnellut mm. avaruusalus Discoveryn miehistö.

Suomenkielinen versio hämmästytti

- Eräänä päivänä kuulin radiosta pätkän *Škoda lásky*, mutta en tunnistanut kieltä, jolla se laulettiin. Eräs ystäväni ehdotti, että kieli saattaisi olla suomea. Mietin pitkään, että kuka täällä Tšekissä osaisi suomea ja voisi kertoa, onko laulu todella suomalainen, kertoo sympaattinen Josef Vejvoda suomenkielisen polkan päätymisestä arkistoonsa.

- Sitten mieleeni välähti, että Suomen suurlähetystössä varmaan puhutaan suomea. Otin kasetin mukaani ja läksin suurlähetystöön, jossa vastaanoton rouvat minulle ilmoittivat, että kyseessä todellakin on suomen kieli, ja laulu on Suomessa tunnettu joululaulu!

Lähetystöstä annettiin Josef Vejvodalle yhteystiedot Yleisradion arkistoon, mistä hän voisi laulun yrittää saada levytettyinä. Asian hoitaminen puhelimitse tuntui kuitenkin Vejvodasta hankalalta, ja hän pyysikin Helsingissä työskentelevää etäistä tuttavaa hoitamaan asian.

- Lähetin tuolle tuttavalle laulun tiedot, ja pyysin häntä ostamaan sen arkistosta. Aikaa kuitenkin kului, ja tällä välin kuulin laulun uudelleen Tšekin yleisradion lähetyksessä ja onnistuin nauhoittamaan sen. Jonkin ajan kuluttua minulle saapui Suomesta postissa CD-levy – ja tuolla levyllä olikin aivan toisen niminen ja toisilla sanoilla laulettu versio *Škoda lásky*. Kyseessä oli yli 60 vuotta vanha Arvi Tikkanen nauhoitus!

Ei kultaa mutta kunniaa

Jaromír Vejvodan ja hänen tunnetuimman kappaleensa muistoa

kunnioitetaan hänen kolmen poikansa nykyisin omistamassa ravintolassa Zbraslavin keskusaukiolla. Ravintola on osuvasti nimetty *Škoda láskyksi*, ja sen seinä koristavat kuvat, taulut sekä kirjeet, jotka todistavat kappaleen maailmanmaineesta. Vuosittain syksyllä Zbraslavissa järjestetään Vejvodan nimeä kantava puhallinorkestereiden festivaali.

150 korunan palkkio oli lopulta kaikki maallinen mammona, jota *Škoda lásky* Vejvodalle toi. Ennen kuolemaansa vuonna 1988 hän ehti vastaanottaa Dortmundissa kultaisen leijonan Luxemburgin radion ja saksalaiskanava ZDF:n palkintona *Škoda lásky* säveltämisestä. Kappaleen julkaisuoikeudet olivat siirtyneet jo 1934 **Jan Hoffmannin** kustannusyhtiölle. Oikeudet päättyivät kustantajan lesken mukana Saksaan, jossa ne lopulta vuonna siirtyivät vuonna 1996 kansainväliselle Warner-yhtiölle.

8. tammikuuta 2000 Vejvodan kolme poikaa saivat kuitenkin vastaanottaa kunnianarvoisan palkinnon - *Škoda lásky* valittiin Tšekin yleisradion järjestämässä äänestyksessä vuosisadan hitiksi. Lapsilleen Jaromír Vejvoda olikin aina sanonut, että ”säveltäjä itse ei pysty kirjoittamaan hittikappaleita. Hän kirjoittaa vain kappaleen. Jos ihmiset pitävät siitä, he muistavat sen, oppivat sen ja laulavat sitä”.

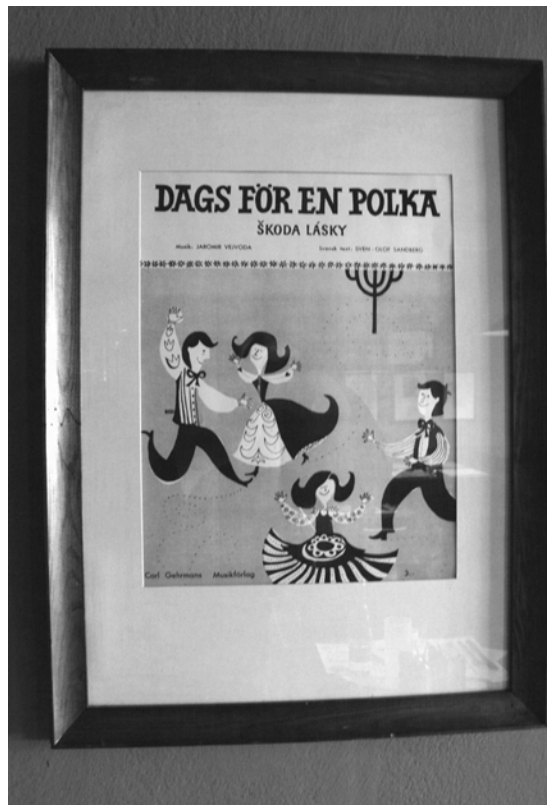
Satu Pitkänen

**Suomi-Tšekki-seuran
vuoden 2008
säätömääräinen
vuosikokous**

pidetään 12.2.2008 klo 18.00.

Paikka ilmoitetaan

myöhemmin.

Tšekin historian maagiset kahdeksikot

Tšekin historiassa lukuisat tärkeät tapahtumat ovat ajoittuneet vuosiin, joiden luvut päättyvät kahdeksaan. Tietenkin maan historiassa on muihinkin numeroihin päättyneitä vuosilukuja, kuten esimerkiksi vapautuminen natsimiehityksestä keväällä 1945. Hämmästyttävän usein kuitenkin kahdeksikkoon loppuneina vuosina maan historiassa on tapahtunut tärkeitä asioita. Jos pääkaupunki Prahaan liitetään paljon magiaa, niin numero kahdeksan liittyy koko maan historian jollain tapaa maagisesti.

Saksalais-roomalaisen valtakunnan keisari **Fredrik I** myönsi vuonna 1158 Böömin ruhtinas **Vladislav II:lle** perinnöllisen kuninkaan arvonimen. Vladislav sai sen palkkioksi avustaan keisarille tämän käydessä sotaa Italiaa vastaan. Sata vuotta myöhemmin 26.8.1278 mahtava Böömin kuningas, Přemysl-sukuun kuuluva **Otakar II**, "Rauta- ja Kultakuningas", kaatui Marchfeldin taistelussa keisari **Rudolf Habsburgilaisen** joukkoja vastaan. Böömin kuningaskunnan mahdin kasvu pysähtyi hetkiseksi. Tämä oli enteellistä, sillä muutama vuosisata myöhemmin Böömi ja Määri joutuivat Habsburgien vallan alaisuuteen, mikä jatkui aina Tšekkoslovakian syntymiseen asti. Otakarin valtakunta oli kuitenkin ollut niin laaja, että häntä voi pitää mm. Königsbergin eli nykyisen Kaliningradin perustaja-

na. Königsberg oli, kuten tunnettua, filosofi **Immanuel Kantin** kotikaupunki.

Kaarle-kuningas

Vuonna 1348 Luxemburg-sukuinen kuningas Kaarle kodifioi Böömin kuningaskunnan lait ja perusti samana vuonna Prahan yliopiston. Kaarlen yliopisto oli vanhin yliopisto Alppien pohjoispuolisessa Euroopassa. Yliopisto oli sekä saksan- että tšekinkielinen. Myös Suomen keskiajan huomattavin piispa **Maunu II Tavast** haki oppinsa Kaarlen yliopistosta. Vuonna 1355 kuningas Kaarle kruunattiin myös roomalaisvaltakunnan keisariksi, jolloin Prahasta tuli ensimmäistä kertaa koko keisarikunnan pääkaupunki. Keisari **Kaarle IV** (Karel IV) on säilynyt kansakunnan muistissa maan huomattavimpana suurmiehenä ennen tšekien kansallista renessanssia 1700-luvun lopussa ja 1800-luvulla. Hänen suursuuntaiset rakennustyönsä tekivät Prahasta todellisen keisarikaupungin. Kaarle-keisari kuoli – kuinkas muuten - vuonna 1378.

Jiří-kuningas

Vuonna 1458 valittiin hussilainen aatelismies **Jiří z Poděbrad** (poděbradylainen) Böömin kuninkaaksi. Hän ei ollut varsinainen dynastinen kuningas. Hän yritti kuitenkin olla hyvä hallitsija sekä hussilaisille protestanteille että katolisille alamaisilleen. Tšekit

muistavat hänet rauhansuunnitelmasta, jonka tarkoituksena oli saada Euroopan ruhtinaat yhteistyöhön keskenään. Jiří-kuninkaan rauhansuunnitelmaa on mainostettu jonkinlaisena nykyisen YK:n esiasteena. Tosiasiassa tarkoituksena oli koota kristittyjen voimat islamilaista osmannien valtakuntaa vastaan. Sulttaani **Muhammad II** oli valloittanut Konstantinopolin vuonna 1453, ja antanut lopullisen armoniskun tuolloin enää pelkäksi kaupungiksi supistuneelle Itä-Rooman kreikkalaiselle keisarikunnalle. Paavi ei hyväksynyt kerettiläistä kuningasta, vaan usutti Unkarin kuninkaan **Matias Corvinuksen** hänen kimppuunsa. Matias Corvinus ei kuitenkaan koskaan saanut koko Böömiä hallintaansa, vaan Böömin hallitsijaksi valittiin puolalainen ja katolinen kuningas **Władysław Jagiełło**.

Habsburgit tulevat valtaan

Habsburgit saivat Böömin hallintaansa vuonna 1526 ja pysyivätkin vallassa vuoteen 1918 saakka. Tšekeille suosiollisen keisari **Rudolfin** jälkeen Habsburgit halusivat kuitenkin homogenisoida valtakuntansa myös uskonnollisesti. Katolisen saksalaisen vaikutusvallan kasvaessa protestanttiset tšekit ryhtyivät vastarintaan. Toukokuun 23. päivänä vuonna 1618 ryhmä keisarin sijaisten hallitsemistapaan tyytymättömiä protestanttisia tšekkiläisiä aatelismiehiä tunkeutui Prahan linnaan, ja pais-

kasi ulos linnan ikkunasta kaksi keisarin katolista tšekkiläistä neuvosmiestä. Tšekin historiaan on näet kuulunut, että epämiellyttävät henkilöt on paiskattu ulos ikkunasta (= defenestraatio). Vaikka he putosivat lantakasaan linnan pihalle ja säilyivät vahingoittumattomina, tämä tapahtuma provosoi ja laajensi katolisten ja protestanttien konfliktin avoimeksi sodaksi. Se osoittautui sittemmin 30-vuotisen sodan ensimmäiseksi näytökseksi, joka päättyi protestanttien tappioon Valkean vuoren taistelussa vuonna 1620. Vuosina 1627-28 katolinen keisari vahvisti valtaansa Böömin kuningaskunnassa ja Määriin mark-kreivikunnassa. Kaikkien protestanttisten aatelisten, jotka kieltäytyivät kastattamasta itseään uudelleen katoliseen uskoon, oli lähdeittävä maanpakoon. Kuuluisin maanpakolainen oli varmaankin Euroopan huomattavin kasvatusfilosofi **Jan Ámos Komenský** (kuvasa). Maaorjille puolestaan ei jä-

tetty muuta mahdollisuutta kuin palata katoliseen uskoon. Böömin kruunusta tuli Habsburgeille perinnöllinen. Paitsi katolisen uskon pakollista omaksumista Böömiä ja Määriä alettiin myös voimakkaasti saksalaista. Tšekkien kurjistumista täydensi ruotsalaisten (ja suomalaisten) joukkojen heinäkuussa 1648 toimeenpanema Prahan ryöstö Hradčanyssa

ja Malá Stranassa. Kaarlensillan yli ruotsalaiset eivät päässeet ennen kuin 30-vuotinen sota päättyi Westfalenin rauhaan lokakuun 24.10.1648.

Euroopan hullu vuosi

Vuoden 1848 eurooppalaiset muutokset ulottuivat myös vanhan Böömin kuningaskunnan alueelle. Tšekkiläiset kansalliset poliitikot yrittivät keisarikunnan muuttamista kansojen federaatioksi, jolloin vanha Böömin kuningaskunta olisi voitu elvyttää. Prahasa puhkesi kansannousu kesäkuun 12. päivänä vuonna 1848, mikä oli paitsi kansallinen myös yhteiskunnallinen. Keisarin joukot ruhtinas **Windischgrätzin** johdolla murskasivat sen kuitenkin viisi päivää myöhemmin. Levottomuudet jatkuivat eri puolilla Böömiä ja Määriä. Keisari vahvisti loppujen lopuksi valtaansa sekä Böömissä että Määrissä nopeammin kuin Unkarissa, jossa kapina kesti huomattavasti kauemmin. Kuten tunnettua, unkarilaisten taltuttamiseksi tarvittiin venäläisiä joukkoja. Toisin kuin unkarilaiset vuonna 1867, tšekit eivät koskaan enää ennen Tšekkoslovakian itsenäistymistä päässeet edes lähelle tavoitettaan kansallisuuksien federaatiosta Itävallan keisarikunnassa, vaikka vielä **Tomáš Masaryk** pyrki siihen ennen ensimmäistä maailmansotaa. Kun unkarilaiset pääsivät tavoitteeseensa, ja Itävalta-Unkarin kaksoismonarkia perustettiin vuonna 1867, tšekit olivat pettyneitä, kun ”kolmoismonarkiaa” ei perustettukaan. Myös unkarilaiset vastustivat tšekkien pyrkimyksiä, samoin kuin muiden keisarikunnan slaavilaisten kansojen autonomiatavoitteita.

Maailmansota päättyy

Kun Saksa ja Itävalta hävisivät ensimmäisen maailmansodan ja Venäjä oli vallankumousten heikentämä, voittoisat länsivallat tarvitsivat uusia puskurivaltioita Saksan aisoissa pitämiseksi ja Venäjän bolševikkivallankumouksen patoamiseksi. Kolmen keisarikunnan Saksan, Itävalta-Unkarin ja Venäjän raunioille syntyi joukko uusia valtioita, joista ehkä merkittävin oli Puola. Myös Suomi ja Baltian maat käyttivät Venäjän heikkoutta hyväkseen saadakseen itsenäisyyden. Tällaisiin uusiin valtioihin luokitui myös Tšekkoslovakia. Johtavat itsenäisyyspoliitikot, kuten **Tomáš Masaryk, Edvard Beneš ja Milan Rastislav Štefánik**, joka viime mainittu oli Ranskan armeijassa palvellut slovakialainen kenraali, olivat sodan aikana maanpaossa liittoutuneiden pääkaupungeissa, ja työskennelleet saadakseen läntisten suurvaltain hyväksynnän uuden itsenäisen Tšekkoslovakian tasavallan perustamiselle. Monien vaiheiden jälkeen Tšekkoslovakian itsenäisyys julistettiin 28.10.1918. Prahasa kansallisneuvosto (Národní výbor) otti vallan Itävallan viranomaisilta, ja alkoi säätää ensimmäisiä lakeja Tšekkoslovakian nimissä. Kansallisessa neuvostossa oli myös Slovakian edustajia. Lokakuun loppuun mennessä ”Pariisin keskus” ja ”Prahan vastarintakeskus” sopivat uuden valtion valtiomuodosta ja hallituksesta. 30.10.1918 Turčianský Sv. Martinissa 200 johtavaa slovakkipoliitikkoa perusti Slovakian kansallisneuvoston, päätti katkaista siteet Unkariin ja liittyä uuteen Tšekkoslovakiaan. Kesti kuitenkin vielä lähes kaksi vuotta ennen kuin Unkari suostui hellittämään otteensa Slovakiasta.

Saksa painostaa

Uusi Tšekkoslovakia oli kuitenkin kansallisesti hajanainen. Böömiin ja Määriin oli jäänyt lähes kolmi-miljoonainen saksalaisvähemmistö, joka ei hevin alistunut heikentyneeseen asemaansa slaavi-johtoisessa tasavallassa. Saksalaisvähemmistö halusi liittää asuttamansa pohjoiset ja eteläiset ns. sudeettialueet Saksaan ja typistyneeseen Itävaltaan, joka puolestaan havitteli yhdistymistä Saksaan. Vielä maailmansodan jälkeenkin liittoutuneet estivät Itävallan liittymisen Saksaan. Kun **Adolf Hitler** kaksi vuosikymmentä myöhemmin toteutti Anchlussin, länsivallat eivät enää vastustaneet sitä.

Tšekki ja Slovakia

Slovakiaan oli jäänyt merkittävä unkarilaisvähemmistö. Lisäksi tšekkejä tarvittiin Slovakian hallinnossa ja opetustehtävissä, koska Unkari oli sortotoimillaan kaksoismonarkian aikana tehokkaasti ehkäissyt slovakialaisen lukeneiston ja keskiluokan syntymisen. Kun uusi slovakialainen lukeneisto oli syntynyt tšekkien myötävaikutuksella, ei heille enää löytynytäkään 1930-luvulla paikkaa maan virkakunnassa, koska se oli tšekkien miehittämää, eikä talouslaman aikana kukaan halunnut vapaaehtoisesti luopua virastaan. Tämä herätti slovakeissa laajaa tyytymättömyyttä. Sitä paitsi Prahan tšekkiläiset johtajat Masaryk ja Beneš suostuivat hyväksymään vain ”tšekkoslovakialaisen kansakunnan” - ei slovakialaista omintakeisuutta. Tämä ns. tšekkoslovakismi oli tosin tähdätty saksalaisvähemmistön vaikutusvallan heikentämiseksi ja slaavilaishegemonian turvaamiseksi. Prahan politiikka kuitenkin voi-

misti Slovakian populistista kansallispuoluetta, johon syntyi yhä voimistuva fasistinen siipi.

30-luku ja toinen maailmansota

Kun uudella Tšekkoslovakialla alku meni suhteellisen hyvin 1920-luvulla, saksalaisvähemmistön yhteistyöhalut kasvoivat. Prahan keskushallituksessa oli myös saksalaisia ministereitä. 1930-luvun lama ja työttömyys sekä Hitlerin valtaannousu suuressa naapurimaassa houkuttelivat noin 70 prosenttia saksalaisvähemmistöstä kannattamaan natsseja ja irtautumaan Tšekkoslovakiasta.

Hitler ei alun pitäenkään hyväksynyt koko Tšekkoslovakian olemassaoloa. Kun Saksa voimistui, Britannia ja Ranska olivat valmiita uhraamaan Tšekkoslovakian Hitlerin lepyttämiseksi, vaikka Ranskalla oli Tšekkoslovakian kanssa voimassa liittosopimus Saksan uhan varalta. Münchenissä 29.–30.9.1938 suurvallat – Saksa, Britannia, Ranska ja Italia – pääsivät sopimukseen, jonka perusteella Tšekkoslovakia määrättiin luovuttamaan sudeettialueet Saksalle lokakuun alkuun mennessä. Hitlerin yllytyksestä Puola ja Unkari tulivat saaliinjaolle. Münchenin sopimuksen tuloksena Tšekkoslovakia menetti Saksalle huomattavan osan alueitaan, luonnonvarojaan, kansalaisiaan, teollisuuttaan ja kaikki sotilalliset rajalinnoituksensa. Samalla kaatui myös Tšekkoslovakian parlamentaarinen demokratia, ja Prahaan syntyi Saksan miellyttämiseksi oikeistolainen autoritaarinen hallitusvalta. Maa jakautui Slovakian ja Karpato-Rutenian saadessa autonomian.

Saksa ei kuitenkaan tyytynyt saamaansa. Puolen vuoden ku-

luttua Saksa pakotti Slovakian julistautumaan ”itsenäiseksi” peloteltuaan sitä ensin unkarilaismiehityksellä. Käytännössä Slovakia kuitenkin alistettiin Saksalle niin poliittisesti, taloudellisesti kuin sotilaallisestikin. Saksa miehitti tšekkiläisen osan tynkävaltiosta, ja perusti suoraan Berliinin ylijohdolle alisteisen Böömin ja Määrin protektoraatin.

Toisen maailmansodan seuraukset

Toisen maailmansodan tuloksena Neuvostoliitto korvasi Saksan alueellisena mahtivaltiona. Lisäksi länsivaltujen petos Münchenissä ajoi Tšekkoslovakian poliittisesti Neuvostoliiton syliin, koska Prahasta ja Bratislavasta katsottuna vain idästä näytti pilkottavan edes vähän valoa. Neuvostoliiton puna-armeija vapauttikin yksinään lähes koko Tšekkoslovakian saksalaismiehitykseltä. Kotimaiset kommunistit olivat lisänneet dramaattisesti kannatustaan maanalaisen vastarintaliikkeen ansiosta. Tšekkoslovakian ulko- ja sotilaspolitiikka oli ankuroitu Neuvostoliiton suurstrategiaan jo sodan aikana. Realistinen ulkopuolinen tarkkailija oikeastaan vain odotti, missä vaiheessa Tšekkoslovakian kommunistit sodan jälkeen tyytyisivät jakamaan valtaansa muiden poliittisten voimien kanssa. Helmikuun 25. päivänä vuonna 1948 kommunistit ottivat yksinvallan koko Tšekkoslovakiassa Neuvostoliiton kiirehtiessä sitä kylmän sodan puhkeamisen vuoksi. Nurkkaan ajettu presidentti Edvard Beneš, joka tähän asti oli luullut ja toivonut hartaasti, että kommunistien vallanotto Tšekkoslovakiassa voitaisiin estää, hyväksyi lopulta kommunistien vaatimukset. Hän pelkäsi maansa muuten ajautu-

van sisällissotaan, ja neuvostoaarmeijan puuttuvan asioihin. Seurasi lähes 42 vuotta kestänyt totalitaarinen hallinto Neuvostoliiton satelliittina.

Jan Masaryk

Uuteen kommunistien hyväksymään hallitukseen oli kuitenkin jätetty joitakin puolueettomia ikään kuin symboloimaan jatkuvuutta. Sellainen oli ulkoministeri **Jan Masaryk** (kuvassa), jota hänen isänsä Tšekkoslovakian *pater patriae* oli kuolinvuoteellaan kieltänyt koskaan jättämästä presidentti Benešistä yksin. Niinpä Jan Masaryk jäi uuteenkin hallitukseen ulkoministeriksi, vaikka hänellä ei enää ollut mitään illusioita. Kun uuden hallituksen olisi pitänyt esittäytyä, ulkoministeri Masaryk läydettiin Černinin palatsin edestä kuolleena kiveykseltä 10.3.1948 aamulla. Hän oli pudonnut ministerinresidenssinsä ikkunasta. Ikuisiksi arvoitukseksi on jäänyt, tekikö hän itsemurhan vai murhattiinko hänet.

Jan Masaryk poti herkästi massennusta. Toimiminen nimellisenä ulkoministerinä, ”Stalinin renkinä”, kuten hän itse jo kahdek-

san kuukautta aiemmin oli luonnehtinut asemaansa, ei varmastikaan lääkinnyt depressiota. Toisaalta fyysinen kipu oli hänelle siinä määrin vastenmielistä, että olisi tuntunut oudolta, jos hän itse olisi hypännyt kuolemaansa. Kotimaisilla kommunisteilla ei olisi ollut mitään syytä häntä murhata – päinvastoin Masarykiä tarvittiin symbolina. Saattaakin siis olla, että Neuvostoliiton salaisen poliisin agentit, jotka muuten toimivat jo tuolloin Tšekkoslovakiassa maan kommunisteista piittaamatta, työnsivät Masarykin palatsin ikkunasta ulos.

Prahan kevät

Taloudellinen jälkeenjääneisyys kapitalistista länsinaapureista, demokratian puute ja Slovakian autonomian tukahduttaminen laukaisivat vakavan kriisin, joka tammikuussa 1968 nosti valtaan Tšekkoslovakiassa täysin uudelleen puolue- ja valtiojohdon. Puhkesi ns. ”Prahan kevät”. Se pyrki luomaan Tšekkoslovakiaan demokraattisen kansalaisyhteiskunnan sosialistisen talousjärjestelmän puitteissa, raivaamaan maalle lisää ulko- ja sotilaspoliittista liikkumatilaa huolimatta Neuvostoliiton johtaman Varsovan sopimukseen perustuvan sotilasliiton jäsenyydestä ja palauttamaan Slovakialle sen kaipaaman autonomian.

Neuvostoliitto liittolaisineen ei hyväksynyt tätä kehitystä. Syykin oli selvä. Jos Tšekkoslovakia olisi luisunut Kremlin kontrollista, Varsovan liiton lounaiseen rintamaan Natoa vastaan olisi syntynyt hälyttävä aukko tai kiila. Lisäksi varsinkin Puolan, Itä-Saksan ja osin myös Unkarin kommunistijohdot pelkäsivät, että Prahan puoluejohdon uudet ajatukset kansalaisyhteiskunnasta ja talousrefor-

meista olivat osoittautuneet liian houkutteleviksi, ja olisivat olleet uhka heidän omalle vallalleen. Tosin Unkarin **János Kádár** luultavasti vain osti Tšekkoslovakian kustannuksella Moskovalta itselleen lisää erivapauksia osoittamalla lojaalisuuttaan. Niinpä kevättä seurasi ilman kesää syksy: elokuun 20 ja 21. päivän välisenä yönä 1968 Varsovan liiton joukot miehittivät Tšekkoslovakian. Sotilasjohdossa tälle iskulle annettiin nimeksi ”Operaatio Tona-va”. Neuvostoliitto oli tosin hankkinut ”Operaatio Tonavalle” epävirallisen luvan Yhdysvaltain johdolta, joka tuolloin oli pahasti sidoksissa Vietnamin sotaan. Sotilaallisesti operaatio oli oivallinen näyte Neuvostoliiton asevoimien tehokkuudesta. Poliittisesti se osoittautui kuitenkin Pyrrhoksen voitoksi, Neuvostoliiton omaa hajoamista ennakoivaksi, vaikka Tšekkoslovakiaan palautettiinkin seuraavien vuosien aikana suurin piirtein samanlainen järjestys kuin ennen vuotta 1968 oli vallinnut.

Viime vuodet

Puola, Tšekki ja Unkari liittyivät läntisen puolustusliitto Naton jäseneksi vuonna 1998. Slovakia myöhästyi tästä kuudella vuodella. Sotilaallisessa mielessä Tšekki palasi Eurooppaan jo vuonna 1998, mutta poliittisesti vasta vuonna 2004, kun siitä tuli EU:n jäsen.

Kahdeksaan päättyvien vuosilukujen magiikka Tšekin historiassa toimi melko hyvin viime vuosituhanen loppuun saakka.– Miten lie 2000-luvun laita? Uusi vuosi on 2008!

Heikki Larmola

Tule sinäkin opiskelemaan tšekin kieltä!

Jatkuvasti kuulee Suomi–Tšekki-seuraa edustaessaan saman kysymyksen: ”Mitä te siellä seurassa oikein teette?” Siihen sitten on koetettava antaa mahdollisimman tyhjentävä vastaus. Eikä nykyaikaisen tietoyhteiskunnan kasvateille enää riitä ylimalkainen selvitys ystävyystoiminnasta. Kuulija perää täsmällistä vastausta. Onneksi sellaisen kykenee nykyisin antamaan: Suomi–Tšekki-seura on Suomen johtava tšekin kielen opetusta järjestävä korkeakoulujen ulkopuolinen taho.

Taloudelliset resurssit opetuksen järjestämiseen tosin ovat pienet, mutta johtava asema opetuksen antajana perustuukin jatkuvuuteen. Suomi–Tšekki-seura on maassamme ainoa taho, joka takuuvarmasti pyrkii opetusta järjestämään vuosittain. Siihen velvoittavat perinteetkin, sillä jo seuran edeltäjä Suomi–Tšekkoslovakia-seura järjesti kielikursseja menneinä vuosikymmeninä ahkerasti. Samaan on pyrkinyt nykyinen seura koko olemassaolonsa ajan vuodesta 1993 lähtien. Monet syyt, kuten opettajapula, ovat aika ajoin kuitenkin estäneet hyvien aikeiden toteutumisen.

Koska kyselyitä tšekin kielen opiskelusta tulee seuralle jatkuvasti, pyrimme jatkossa tarjoamaan mahdollisimman monipuolisia opiskelumahdollisuuksia. Ensi keväänä järjestetään sekä uusi peruskurssi että nykyisen kurssin jatko-osa noin 1–1,5 vuotta kieltä opiskelleille. Kurssit pyrimme järjestämään limittäin toisen Helsingissä tšekin kielen opetusta järjestävän tahon Kalliolan kansalaisopiston kanssa siten, ettei samoja kursseja ole käynnissä päällekkäin, ja että tarjolla olisi mahdollisimman monen tasoista opetusta. Kurssitarjonnan suunnittelu onkin helppoa, sillä molempien tahojen järjestämillä kursseilla opettaa sama opettaja. Tämä myös mahdollistaa sujuvan siirtymisen seuran kursseilta Kalliolaan, ja päinvastoin.

Kursseilla opetus suunnitellaan yksilölliseksi siten, että sen anti vastaisi yksittäisten opiskelijoiden tarpeita mahdollisimman hyvin. Pientä ja harvinaista kieltä opiskeltaessa päätyy kursseille usein taitotasoltaan ja ajankäytöllisiltä resursseiltaan varsin kirjava opiskelijajoukko. Näin ollen opetus on suunniteltava tätä haastetta vastaavaksi, ja motto onkin sosialismin perusajatukselta mukailleen: ”Jokaiselle tarpeidensa mukaan.” Kursseilla tehtävät

suunnitellaan opiskelijan elämäntilanteen mukaisiksi: yksilöllisiä tehtäviä saa tehdä niin paljon ja niin vaativan tasoisia kuin ikinä vain jaksaa ja kykenee tekemään, mutta pakko ei ole tehdä yhtään mitään. Pelkkä tunnilla jalat pöydällä istuminenkin kun auttaa alitajuista oppimista ja töitä saa tosiaan tehdä pikemminkin sen eteen, ettei yhtään mitään oppisi!

Kaikki kurssit on myös suunniteltu sellaisiksi, että ne voi suorittaa joko kokonaan tai osittain etäopintoina. Tietojemme mukaan ei koko maassa ole vuosiin järjestetty muita korkeakoulujen ulkopuolisia tšekin kielen kursseja kuin ohessa mainitut. Näin ollen suuri joukko innokkaita opiskelijoita jää pelkkien maantieteellisten rajoitteiden vuoksi lähiopetuksen ulkopuolelle. Siksi opetusmateriaali on suunniteltu sellaiseksi, että kurssin suorittaminen onnistuu myös etätehtäviä tekemällä.

Heitänkin siis pallon Sinulle, rakas seuran jäsen, ja esitän kysymyksen: onko Sinulla enää ainuttakaan syytä olla opiskelematta tšekin kieltä? Ystävyysseuran jäsenenä Sinulla on jo olemassa oleva vankka side ystävyysmaahasi. Käyt siellä lomilla. Tapaat ystäviä, ehkä sukulaisiakin. Tai olet tiiviissä kontaktissa Tšekkiin jostakin muusta yhtä hyvästä syystä. Kenties puhutkin kieltä jo. Mutta jos mieleesi sopukoissa elää pienikin aikeen poikanen kielen alkeiden opiskelusta tai jo olemassa olevan kielitaidon verestämisestä, liity joukkoomme! Ajan puute tai maantieteellinen etäisyys eivät enää ole esteenä. Voit halutessasi opiskella kieltä kotonasi silloin, kun sinulle itsellesi sopii! Silti olet mukana kurssilla ja osa suurempaa opiskelijajoukkoa. Tule mukaan kieltä opiskelemaan! Meillä on tšekin kielen kursseilla yksinkertaisesti hauskaa yhdessä!

Sirpa Seppälä

TŠEKin KIELEN OPETUS KEVÄTLUKUKAUDELLA 2008

Suomi–Tšekki-seura ry:

Peruskurssi (Tšekki I) maanantaisin klo 17.00–18.30, 21.1.–21.4.

- Aloitamme aakkosista ja käymme kevään aikana läpi keskeisen kieliopin. Pyrkimyksenä antaa opiskelijalle rakennuspalikat tšekin kieleen sekä eväät vaikkapa itsenäisiin jatko-opintoihin. Soveltuu myös kertaajille.
- Materiaali: Helena Lehečková, Tšekkiä suomalaisille 1 ja opettajan oma materiaali.
- Hinta 70,- € (jäsenet), 80,- € (muut)
- Opettaja: HuK Sirpa Seppälä

Tšekki IV maanantaisin klo 19.00–20.30, 21.1.–21.4.

- Jatkoa syksyllä 2006 alkaneelle peruskurssille. Painopiste puhutun ja kirjoitetun kielen tuottamisen ja ymmärtämisen kehittämisessä runsaiden puhe-, kirjoitus- ja lukuharjoitusten avulla.
- Materiaali: Helena Lehečková, Tšekkiä suomalaisille 2 ja opettajan oma materiaali.
- Hinta 70,- € (jäsenet), 80,- € (muut)
- Opettaja: HuK Sirpa Seppälä

Opetuspaikka: Suomi–Tšekki-seuran toimitilat, Rapakivenkuja 3, 00710 Helsinki (Pihlajamäki)

Ilmoittautumiset ja tiedustelut info@suomi-tsekki-seura.fi tai 050 56 22 536

Kalliolan kansalaisopisto:

Tšekki II, torstaisin klo 17.00–18.30

- Jatkoa syksyllä 2007 alkaneelle peruskurssille. Painopiste peruskurssin antamien taitojen aktivoinnissa käyttökieleksi. Soveltuu myös tehokkaille kertaajille sekä erittäin intensiiviseen opiskeluun valmiille aloittelijoille.
- Materiaali: Helena Lehečková, Tšekkiä suomalaisille 1 ja opettajan oma materiaali.
- Opettaja: HuK Sirpa Seppälä

Tšekki III

- Jatkoa keväällä 2007 aloittaneelle peruskurssille. Painopiste puhutun ja kirjoitetun kielen tuottamisen ja ymmärtämisen harjoittamisessa.
- Materiaali: Helena Lehečková, Tšekkiä suomalaisille 1 ja opettajan oma materiaali.
- Opettaja: HuK Sirpa Seppälä

Opetuspaikka: Kalliolan kansalaisopisto, Sturenkatu 11, 00510 Helsinki (Alppila)

Ilmoittautumiset ja lisätiedot www.kalliola.fi

OLUT VIRTAA ”MUSTASSA HÄRÄSSÄ”

Allekirjoittaneella on ollut ilo ja mahdollisuus seurata useiden vuosien ajan U Černého Vola (=Musta härkä) -ravintolassa toimivan olutkerhon toimintaa. Ravintola sijaitsee lähellä Prahan linnaa osoitteessa Loretánské náměstí 1.

Olutkerho on perustettu 1970-luvun alkupuolella, ja siihen kuuluu alun kolmattakymmentä jäsentä. Vuosien varrella jo yli 1700 kertaa kokoustaan pitänyt iloinen ”härkälauma” kokoontuu joka torstai ravintolan perällä sijaitsevassa kantapöydässään. Ainoa poikkeus kokousaikatauluun tulee vain silloin, kun jouluaatto osuu torstaipäivälle. Jouluaattona pyhitetään juhlintaan perheen kanssa. Aina kun täysi sataluku kokousten määrässä tulee täyteen, kantapöydän viereiseen seinään kiinnitetään messinkilaatta päivämäärineen.

Härkäläiset ovat melko kattava läpileikkaus tšekkiläisestä yhteiskunnasta. Jäseninä on tuiki tavallisia ihmisiä eri ammateista. Jäsenistöön kuuluu niin arkkitehtiä, insinööriä, valtion virkamiestä, eläkeläistä, kuin myös aivan tavallisia työläisiä. Kokouksista pidetään tarkkaa päiväkirjaa. Niitä onkin vuosien varrella kertynyt jo melkoinen pino. Kirjaan merkitään aina läsnä olevien jäsenten nimet ja saapumisaika kokoukseen. Lisäksi vierailijat, joita aika-ajoin kokouksissa vieraina käy, saavat nimensä kansien väliin. Päiväkirjaan merkitään myös viikon varrella sattuneet tapahtumat ja muut ilmoitusluontoiset asiat.

Oluen juonnin lisäksi tapana on myös napostella pikkupurtavaa tšekkiläiseen tyyliin. Joku tilaa syötävänsä ruokalistalta, joku toinen ”härkä” taas tuo omat pikkusuolaiset mukanaan. Pöydän antimet ovat siten kaikkien käytössä.

Palvelu ravintolassa on taattua tšekkiläistä laatua. Ennen kuin tyhjä tuoppi ehtii kolahtaa pöytään, on tarjoilija jo ehtinyt sujauttaa uuden Kozelin eteen. Jos viikon aikana jollakulla jäsenellä on ollut merkkipäivä, hänen kunniakseen otetaan viskit tai parit olkoonkin, että pääsääntöisesti illan teema on olutkeskeinen. Kun valomerkki illan päätteeksi lopet-

taa kokouksen, lähtee ”härkälauma” yhtenä isona joukkona läheiselle raitiovaunupysäkillä, jolta kukin poistuu omille tahoilleen. Kaikkien mielessä on jo seuraava torstai. Sehän on jo viikon päästä!

Torstaitapaamisten lisäksi jäsenet tapailevat toisinaan useita kertoja vuodessa toistensa vapaa-ajan asunnoilla, joissa he järjestävät pienimuotoisia talkoita. Viikonlopun aikana puuhastellaan, syödään hyvin ja nautitaan olutta. Kokous numero 2000 tulee olemaan melkoinen merkkipaalu ”härkäläisten” elämässä. Vaikka kokous ajoittuukin vasta vuoden 2013 syyskesään, on pienimuotoiset valmistelut jo aloitettu. Myös jutun kirjoittaja on jo saanut kutsun saapua paikalle. Jos suinkin mahdollista, niin paikalla aion myös olla. Jo ennen tätä ehdin toivon mukaan käydä tervehtimässä näitä ”iloisia veikkoja” vielä useamman kerran.

Hostinec U Černého vola on auki joka päivä klo 10-22.

*Olut: Velkopopovický kozel
Plzeňský prazdroj*

Pasi Murtolahti

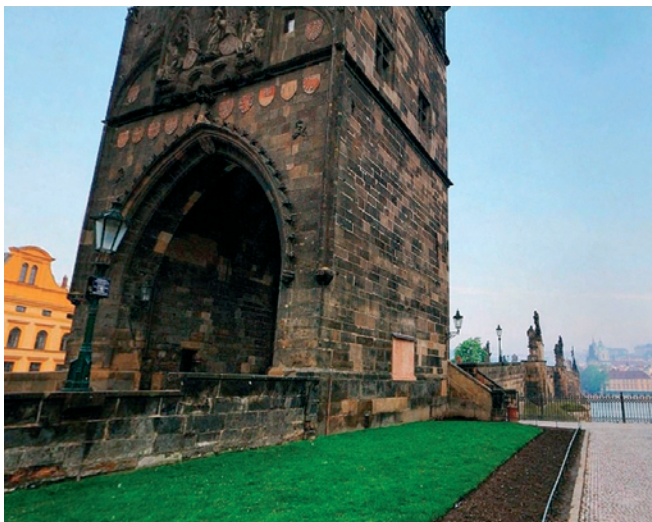

Kaarlensilta 650 vuotta

Tänä kesänä Prahassa juhlittiin Kaarlensillan 650-vuotispäivää. Sen takia järjestettiin näyttely vanhassa historiallisessa Křižovnickýn luostarissa, jossa esitetään vanhaa rakennustekniikkaa eli samaa tekniikkaa, jota käytettiin Kaarlensillan rakentamisessa. Näyttelyssä voidaan nähdä kiinnostavia patsaita ja muuta liittyen Kaarlensiltaan. Näyttelypaikka sijaitsee Vanhan kaupungin puolella juuri ennen Kaarlensiltaa.

Turistit, jotka käyvät Prahassa, kuulevat usein: Kaarlensilta, Kaarlen yliopisto, Kaarlen linna ... Mutta kuka Böömin Kaarle oli? **Kaarle IV** oli Tšekin (Böömin) kuningas. Hän syntyi vuonna 1316 ja kuoli vuonna 1378. Hänen isänsä oli luxemburgilainen ja äitinsä tšekkiläinen. Kaarle opiskeli Ranskassa ja tuli Prahaan vuonna 1333.

Kaarle IV oli hyvin energinen ja älykäs. Hän oli pitkä ja laiha mies. Pituutta hänellä oli 175 cm. Se oli epätavallista siihen aikaan, koska ihmiset olivat pienempiä kuin nykyään. Hän oli hyvä poliitikko, hyvä järjestämään erilaisia asioita, mutta myös uskonnollinen ja taikauskoinen. Vltava-joen yli oli jo aikaisemmin rakennettu silta. Silta oli kuitenkin tuhoutunut tulvassa, koska se oli tehty puusta. Niinpä Kaarle päätti rakentaa uuden sillan, tällä kertaa kivistä. Ja koska Kaarle oli hyvin taikauskoinen, hän etsi yhdessä astrologien kanssa, mikä olisi paras päivä ja aika rakentaa silta. Niinpä hän aloitti sillan rakentamisen 9.7.1357 klo 5.31 aamulla. Miksi? Koska tämä päivämäärä muodostaa "sillan" – 135797531. Näyttää

siltä, että sekä kuningas Kaarle että astrologit olivat oikeassa, koska silta on kestänyt jo 650 vuotta.

Kaarle IV:llä oli neljä puolisoa. Heistä viimeisin oli kaunis **Elisa (Eliška) Pomořanská**, joka oli voimakas kuin mies. Voitte nähdä hänet elokuvassa "Yö Kaarlen linnassa" (Noc na Karlštejně). Kaarle piti Prahasta todella paljon, teki paljon hyvää kaupungille ja myös koko maalle. Hän oli hyvä kuningas.

Toni Lemmetyinen

